

H. G. WELLS

Η ΜΗΧΑΝΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ
ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ
ΘΑΥΜΑΣΤΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΤΡΥΦΩΝ ΣΗΜΑΔΗΣ

Η ΜΗΧΑΝΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΘΑΥΜΑΣΤΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΣΕΙΡΑ

Mystery House / ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

H. G. Wells

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Τρύφων Σημάδης

ΕΞΩΦΥΛΛΟ & ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Δημήτρης Μίλησης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Στέφανος Ελμάζης

© Για την ελληνική γλώσσα Εκδόσεις ΑΡΧΕΤΥΠΟ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΡΧΕΤΥΠΟ

Χρυσοστόμου Σμύρνης 8

54622 Θεσσαλονίκη

Τηλ. 2310 429200, Fax. 2310 429205

www.archetypo.com.gr

email: info@archetypo.com.gr

Σύμφωνα με το νόμο 2121/1993 (όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας, απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική, ή η απόδοση κατά παράφραση ή διασκευή του περιεχομένου του βιβλίου και η εν γένει εκμετάλλευση μέρους ή συνόλου του έργου με οιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

ISBN: 978-960-421-237-8

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	7
1. Ο Κλεμμένος Βάκιλος	17
2. Το Νησί του Αεπυόρνιθα	29
3. Ο Κύριος των Γεννητριών	49
4. Η Πόρτα στον Τοίχο	65
5. Η Χώρα των Τυφλών	91
6. Η Αξιοσημείωτη Περίπτωση των Ματιών του Ντέιβιντσον	131
7. Ο Κατασκευαστής των Διαμαντιών	147
8. Η Μηχανή του Χρόνου	161

Η ΜΗΧΑΝΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

I

Ο Χρονοταξιδιώτης (ας τον αποκαλούμε έτσι χάριν ευκολίας) μας ανέπτυσε ένα δυσνόητο θέμα. Τα γκρίζα μάτια του έλαμπαν και το συνήθως γλομό πρόσωπό του ήταν αναψοκοκκινισμένο και γεμάτο ζωντάνια. Η φωτιά έκαιγε ζοηρά και η απαλή ακτινοβολία που ανέδιδαν τα κεριά από τα κρινόσχημα ασημένια κηροπήγια παιχνιδίζε, όπως οι φουσαλίδες που αναδύονταν στα ποτήρια μας. Οι πολυθρόνες που καθόμασταν, δικής του κατασκευής, ήταν σχεδιασμένες να μας αγκαλιάζουν με ένα απαλό χάδι, και όχι να δέχονται απλώς να στηρίξουν το βάρος μας. Και υπήρχε αυτή η λαμπρή αίσθηση στην ατμόσφαιρα του απόδειπνου, όταν οι σκέψεις τρέχουν ανάλαφρες κι ελεύθερες από τα δεσμά της ακριβολογίας. Και να πώς το έθεσε –τονίζοντας τα κυριότερα σημεία με τον λιπόσαρκο δείκτη του– ενώ εμείς καθόμαστε και θαυμάζαμε με κάποια ραθυμία την ζέση του

γι' αυτήν τη νέα του παραδοξότητα (όπως νομίζαμε) και την εφευρετικότητά του.

«Θα πρέπει να με παρακολουθήσετε προσεκτικά. Θα χρειαστεί να ανασκευάσω μια δυο θεωρίες που είναι σχεδόν καθολικά αποδεκτές. Η γεωμετρία, για παράδειγμα, που σας διδάσκουν στο σχολείο, βασίζεται σε μια εσφαλμένη αντίληψη».

«Δεν βρίσκετε πως θα μας πέσει λίγο βαρύ να ξεκινήσουμε με κάτι τέτοιο;», είπε ο Φίλμιπ, ένας κοκκινομάλλης σωστό πνεύμα αντιλογίας.

«Δεν σκοπεύω να σας ζητήσω να αποδεχτείτε κάτι που δεν έχει λογική βάση. Σύντομα θα παραδεχτείτε όλα όσα θεωρώ απαραίτητα. Γνωρίζετε βεβαίως, ότι μια γεωμετρική γραμμή, η γραμμή που έχει πλάτος “μηδέν”, δεν υφίσταται στην πραγματικότητα. Σας το δίδαξαν αυτό; Ούτε υπάρχει κάτι αληθινά επίπεδο στα μαθηματικά. Αυτά τα πράγματα είναι μονάχα αφηρημένες έννοιες».

«Μέχρι εδώ καλά», παρατήρησε ο Ψυχολόγος.

«Το ίδιο συμβαίνει και σε έναν κύβο· το μήκος, το πλάτος και το ύψος δεν αρκούν στην πραγματικότητα για να του προσδώσουν μια υλική υπόσταση».

«Εδώ διαφωνούμε», είπε ο Φίλμιπ. «Ασφαλώς και μπορεί ένα στέρεο σώμα να υπάρχει. Όλα τα αληθινά πράγματα...»

«Αυτό πιστεύουν οι περισσότεροι. Αλλά ένα λεπτό... Μπορεί να υπάρξει ένας *ακαριαίος* κύβος;».

«Δε το 'πιασα αυτό», είπε ο Φίλμιπ.

«Γίνεται στην πραγματικότητα να υπάρχει ένας κύβος που δεν διαθέτει καμία απολύτως διάρκεια;».

Ο Φίλμιπ έδειχνε προβληματισμένος. «Είναι φανερό», συνέχισε ο Χρονοταξιδιώτης, «πως κάθε αληθινό σώμα πρέπει να εκτείνεται

προς τέσσερις κατευθύνσεις: να έχει Μήκος, Πλάτος, Ύψος και... Διάρκεια. Αλλά λόγω μιας φυσικής αδυναμίας της σάρκας, την οποία θα σας εξηγήσω σύντομα, συνηθίζουμε να παραγνωρίζουμε αυτό το γεγονός. Η αλήθεια είναι πως υπάρχουν τέσσερις διαστάσεις. Οι τρεις που αποκαλούμε διαστάσεις του Χώρου, και μία τέταρτη, ο Χρόνος. Έχουμε, ωστόσο, την τάση να διαχωρίζουμε τις πρώτες τρεις, διότι συμβαίνει η συνειδησή μας να κινείται με διακοπές κατά μήκος της τέταρτης, απ' την αρχή μέχρι το τέλος της ζωής μας».

«Αυτό», είπε ένας νεαρός προσπαθώντας με σπασμωδικές κινήσεις να ξανανάψει το πούρο του πάνω απ' τη λάμπα, «είναι πράγματι ολοφάνερο».

«Ε λοιπόν είναι αξιοσημείωτο το πόσο συστηματικά παραγνωρίζουμε το γεγονός αυτό», συνέχισε ο Χρονοταξιδιώτης με μια κάπως πιο εύθυμη διάθεση. «Πράγματι αυτό εννοούμε με τον όρο Τέταρτη Διάσταση, παρόλο που γίνεται λόγος γι' αυτήν χωρίς να αντιλαμβανόμαστε τη σημασία της. Είναι απλώς ένας άλλος τρόπος θεώρησης του Χρόνου. Δεν υπάρχει καμία διαφορά ανάμεσα στον Χρόνο και τις άλλες τρεις διαστάσεις του Χώρου, πέρα από το ότι η συνειδησή μας κινείται κατά μήκος του. Όμως ορισμένοι ανόητοι επιμένουν να αντιλαμβάνονται λάθος αυτήν την ιδέα. Έχετε ακουστά τι λένε για την Τέταρτη Διάσταση;».

«Εγώ όχι», είπε ο τοπικός Έπαρχος.

«Με απλά λόγια υποστηρίζουν το εξής: ο Χώρος –όπως ορίζουν οι μαθηματικοί μας– έχει τρεις διαστάσεις που ονομάζονται Μήκος, Πλάτος και Ύψος, και προσδιορίζεται πάντοτε με αναφορά στα τρία αυτά επίπεδα, τα οποία βρίσκονται σε σχέση ορθής γωνίας μεταξύ τους. Αλλά ορισμένοι, φιλοσοφώντας, αναρωτιούνται γιατί να

υπάρχουν μονάχα τρεις συγκεκριμένες διαστάσεις, κι όχι ακόμα μία που να βρίσκεται σε ορθή γωνία με τις υπόλοιπες τρεις. Και μάλιστα έχουν αποπειραθεί να διατυπώσουν μια Τετραδιάστατη γεωμετρία. Ο καθηγητής Σάιμον Νιούκομπ ανέπτυξε το θέμα αυτό στην Μαθηματική Εταιρεία της Νέας Υόρκης, μόλις πριν από έναν περίπου μήνα. Είναι γνωστό πως σε μία επίπεδη επιφάνεια η οποία διαθέτει δύο διαστάσεις, μπορεί να αναπαρασταθεί ένα τρισδιάστατο στερεό. Ομοίως, λοιπόν, ισχυρίζονται ότι με αντίστοιχα τρισδιάστατα μοντέλα θα μπορούσαν να παρουσιάσουν μία τέταρτη διάσταση – εφόσον κατάφερναν να συλλάβουν την προοπτική του όλου πράγματος. Βλέπετε;».

«Νομίζω πως ναι», μουρμούρισε ο Έπαρχος και, σμίγοντας τα φρύδια, βυθίστηκε σε μια κατάσταση περισυλλογής ενώ τα χείλη του σάλευναν, σαν να επαναλάμβανε κάποιο μυστικό ξόρκι. «Ναι, νομίζω πως τώρα καταλαβαίνω», είπε μετά από λίγο και το πρόσωπό του φωτίστηκε για μία στιγμή.

«Δεν έχω πρόβλημα να σας αποκαλύψω ότι εδώ και κάποιο καιρό εργάζομαι πάνω στη γεωμετρία της Τέταρτης Διάστασης. Κάποια από τα ευρήματά μου είναι όντως αξιοπερίεργα. Παραδείγματος χάριν, εδώ είναι το πορτρέτο ενός ανθρώπου στα οκτώ του χρόνια, ένα άλλο στα δεκαπέντε του, ένα στα δεκαεφτά, στα είκοσι τρία και ούτω καθεξής. Όλα αυτά αποτελούν προφανώς στιγμιότυπα, τρισδιάστατες απεικονίσεις ενός όντος τεσσάρων διαστάσεων, κάτι που είναι διαμορφωμένο και αμετάβλητο.

»Οι άνθρωποι της επιστήμης», συνέχισε ο Χρονοταξιδιώτης μετά από μια απαραίτητη παύση για να κατανοήσουμε τα όσα ειπώθηκαν, «γνωρίζουν πολύ καλά ότι ο Χρόνος είναι απλώς μία έκφανση Χώρου. Εδώ είναι ένα δημοφιλές επιστημονικό διάγραμμα, μια

βαρομετρική καμπύλη. Αυτή η γραμμή που ακολουθώ με το δάχτυλό μου δείχνει την κίνηση του βαρόμετρου. Εχθές ήταν πολύ υψηλό, το βράδυ έπεσε, έπειτα σήμερα το πρωί ανέβηκε ξανά και σταδιακά έφτασε μέχρι εδώ. Ασφαλώς κι ο υδράργυρος δεν μπορεί να χάραξε αυτή την πορεία σε κάποια από τις γνωστές διαστάσεις του Χώρου. Σίγουρα όμως, διέγραψε αυτήν εδώ τη γραμμή, και επομένως, είμαστε αναγκασμένοι να συμπεράνουμε ότι αυτή η γραμμή σχεδιάστηκε κατά μήκος της Διάστασης του Χρόνου».

«Όμως», ρώτησε ο Γιατρός με το βλέμμα προσηλωμένο στο τζάκι, «αν ο Χρόνος είναι πράγματι απλώς μια Τέταρτη Διάσταση του Χώρου, γιατί πάντα τον θεωρούσαμε κάτι διαφορετικό; Και γιατί δεν μπορούμε να κινηθούμε στον Χρόνο με τον ίδιο τρόπο που περιπλανιόμαστε στις άλλες διαστάσεις του Χώρου;».

Ο Χρονοταξιιδιώτης χαμογέλασε. «Είσαι στ' αλήθεια βέβαιος πως έχουμε τη δυνατότητα να μετακινούμαστε ελεύθερα στον Χώρο; Μπορούμε να πάμε δεξιά-αριστερά, μπροστά και πίσω με αρκετή ευκολία – οι άνθρωποι πάντα το έκαναν αυτό. Παραδέχομαι ότι κινούμαστε ελεύθερα σε δύο διαστάσεις. Τι γίνεται όμως με το επάνω και κάτω; Εδώ μας περιορίζει η βαρύτητα».

«Όχι ακριβώς», παρατήρησε ο Γιατρός. «Υπάρχουν τα αερόστατα».

«Όμως πριν εφευρεθούν τα αερόστατα, και εκτός από κάποιες μεμονωμένες περιπτώσεις αλμάτων ή της ανομοιομορφίας του εδάφους, ο άνθρωπος δεν είχε τη δυνατότητα της κάθετης κίνησης».

«Ακόμα κι έτσι, μπορεί κανείς να κινηθεί έστω λίγο επάνω ή κάτω», είπε ο Γιατρός.

«Πολύ ευκολότερα προς τα κάτω παρά προς τα πάνω».

«Και δεν μπορεί να μετακινηθεί καθόλου μες στον Χρόνο, δεν μπορεί να ξεφύγει από το παρόν».

«Αγαπητέ μου κύριε, εδώ ακριβώς είναι το σφάλμα σας. Εδώ ακριβώς είναι το λάθος που κάνει όλος ο κόσμος. Φεύγουμε διαρκώς από το παρόν. Η πνευματική μας υπόσταση, που είναι άυλη και αδιάστατη, διασχίζει με σταθερή ταχύτητα την Διάσταση του Χρόνου, από την κούνια μας μέχρι το μνήμα. Όπως θα ταξιδεύαμε προς τα κάτω, αν η ύπαρξή μας ξεκινούσε πενήντα χιλιόμετρα επάνω από την επιφάνεια της γης.

«Όμως εδώ έγκειται και η μεγάλη δυσκολία», τον διέκοψε ο Ψυχολόγος. «Ο καθένας “μπορεί” να κινηθεί προς όλες τις κατευθύνσεις στον Χώρο, αλλά δεν μπορεί να κάνει το ίδιο και με τον Χρόνο».

«Αυτή είναι η πεμπτουσία της μεγάλης μου ανακάλυψης. Κι έχετε άδικο όταν λέτε ότι δεν μπορούμε να κινηθούμε στον Χρόνο. Για παράδειγμα, εάν φέρω έντονα στη μνήμη μου κάποιο περιστατικό, γυρίζω πίσω, στη στιγμή που συνέβη: Αφαιρούμαι, όπως συνηθίζουμε να λέμε. Για μία στιγμή κάνω ένα άλμα στο παρελθόν. Φυσικά δεν διαθέτουμε τα μέσα για να παραμείνουμε στο παρελθόν για μεγάλο χρονικό διάστημα, όπως κι ένας πρωτόγονος ή κάποιο ζώο δεν μπορούν να παραμείνουν δύο μέτρα πάνω απ’ το έδαφος. Όμως ο πολιτισμένος άνθρωπος βρίσκεται κατά μια έννοια σε πλεονεκτικότερη θέση από τον πρωτόγονο. Μπορεί να ανέλθει αψηφώντας τον νόμο της βαρύτητας με ένα αερόστατο και, γιατί όχι; να ελπίζει πως κάποια μέρα θα είναι δυνατόν να διακόπτει ή να επιταχύνει την πορεία του στη διάσταση του Χρόνου, ή ακόμα και να την αναστρέφει ταξιδεύοντας προς την αντίθετη κατεύθυνση».

«Α “αυτό,”» άρχισε ο Φίλμπι, «αυτό πια...»

«Γιατί όχι;» είπε ο Χρονοταξιδιώτης.

«Είναι πέρα από κάθε λογική», είπε ο Φίλμπι.